

Økologiske køer slipper for sprøjten

SUNDHED: Der er meget længere mellem medicinbehandlingerne i økologiske kvægbesætninger

Tekst og foto:
Karen Munk Nielsen

Risikoen for at skulle have antibiotika eller anden veterinærmedicin er meget mindre, hvis man er økologisk malkeko end konventionel. Det viser den første totale kortlægning af behandlingsmønstret i de to produktionssystemer, som Videncentret for Landbrug står bag. Helt konkret viser tallene, at en konventionel malkeko har 40 procent større risiko for at få en medicinbehandling end en økologisk.

Sundhed eller strategi

Er økologiske køer sundere end andre, eller har økologiske og konventionelle landmænd blot forskellige strategier for, hvornår en ko skal på sprøjten?

En ny undersøgelse dokumenterer igen, at økologiske malkekøer ikke medicineres i samme grad som konventionelle. Hver gang denne type data offentliggøres, opstår diskussionen om, hvorvidt

På stort set alle poster har de økologiske køer et lavere behandlingsindeks. Det gælder yverbetændelse, stofskiftelidelser, ketose og reproduktionslidelser som tilbageholdt efterbyrd og børbetændelse. Kælvningsfeber er en undtagelse i det store billede. I konventionelle besætninger bliver tre-fire ud af hundrede køer behandlet for denne lidelse, i økologiske er det fem.

Yverbehandling udgør halvdelen

Antibiotikabehandling mod yverbetændelse er isoleret set den største enkeltpost i en malkekos behandlingsregnskab, og derfor vejer det tungt, hvordan driftslederen griber behandlingen an. Tallene viser, at økologiske køer har 25 procent færre

behandlinger for yverbetændelse end konventionelle. En yverbetændelse bliver ikke registreret som behandlet, hvis den kureres med udmalkninger, pebermynteolie, afgoldning eller homøopati. Fra tidligere projekter med udfasning af antibiotika er det kendt, at det netop er disse alternativer, økologer tyer til, når de vil nedsætte forbruget af antibiotika. Og med god grund, for 40 procent af de medicinske behandlinger mod yverbetændelse virker slet ikke.

Ketose er by i Rusland

En af de lidelser, hvor forskellen i behandlingshyppigheden er størst, er ketose. Kun én procent af de økologiske køer behandles mod 3,5 procent af de

konkludere, at økologiske køer er sundere. Og det er sikkert faktisk korrekt. - Men hvis man har samme celletal med det halve forbrug, så gør man jo noget, der er bedre - det er logik for høns, siger dyrlæge og seniorforsker ved Århus Universitet, Mette Vaarst. - Budskabet er komplekst, og alle hidtidige undersøgelser i økologiske besætninger viser stor variation mellem besætninger. Det, vi kan slå fast, er, at de økologiske dyr har bedre forudsætninger for at have det bedre. Økologerne skal fremme sundhed og velfærd, og det virker. Der er ikke noget hokus-pokus ved økologien. Det er enkle ting, der har effekt, som at give dyrene plads, lys og luft og lade dem komme ud. Alle kan

Seniorforsker Mette Vaarst.

resultatet er udtryk for bedre sundhed blandt økologiske køer, andre behandlingsstrategier eller ligefrem manglende behandling af syge køer pga. restriktive medicinregler. Således også denne gang. Videncentret for Landbrug understreger direkte i forbindelse med analysen, at man ikke kan

konventionelle. Ketose opstår hos køer i energiunderskud. Ekspertene forklarer forskellen med en kombination af lavere ydelse - og derved mindre risiko for energiunderskud - og det faktum, at ketose ofte opstår i kølvandet på andre sygdom-

me omkring kælvning. Når disse ikke optræder så hyppigt i økologiske besætninger, mindskes risikoen for ketose også.

Mange grunde til godt resultat

Forklaringerne på den lavere behandlingsfrekvens hos økologiske køer skal formentlig findes forskellige steder alt efter hvilken lidelse, der er tale om. Der er næppe tvivl om,

at den økologiske driftsform på nogle områder gavner køernes trivsel. Afgræsningen for eksempel og det, at ydelsen gennemsnitligt er lavere. Ketose er et eksempel på, at systemet skaber færre problemer. Kælvningsfe-

ber er det modsatte. Når kælvningsfeber forekommer hyppigere blandt økologiske køer, skyldes det formentlig, at græsningskravet gør det sværere at begrænse goldkøernes foderoptag. Når det kommer til yverbetændelse, er situationen en anden. Her er forklaringen på den lavere behandlingsfrekvens formentlig, at mange økologer målrettet har arbejdet på at nedbringe forbruget af antibiotika og er lykkedes med det.

Afgræsning og motion modvirker nogle af de lidelser, malkekøer ellers rammes af.

frit kopiere det, men ikke alle gør det. En anden konklusion, Mette Vaarst drager uden tøven, er, at man kan nedbringe forbruget af antibiotika, hvis man vil. Det har Thise-leverandørerne vist for syv år siden, og senest er det samme sket

i det europæiske projekt ANIPLAN, som Mette Vaarst var koordinator for. Medicinforbruget er faldet, uden at produktionen sygdomsniveauet i øvrigt er påvirket. Veterinærregler og sundhedsrådgivningsaftaler spiller også en rolle for

behandlingsmønstret i besætningerne. Et pilotstudium har tidligere vist, at jo oftere dyrlægen kommer i en besætning, og jo flere rutineundersøgelser der foretages, jo flere behandlinger sættes i værk. Det er situationen i mange konventionelle

besætninger efter det nye sundhedsforlig. - Det er en curling-strategi, hvor man finjusterer alting og hælder det ene og det andet i køerne for at holde dem kørende på den højeste mulige ydelse, men er det smart for koens sundhed og velbefinden-

de? Det er et holdnings-spørgsmål. Kan man ikke få køer til at fungere uden en masse hjælpemidler, er det for mig et udtryk for, at køerne er ude af balance. Vi ser jo også masser af køer, der 'brænder ud', bliver taberkøer eller bare ikke holder mere end

Om undersøgelsen

Videncentret for Landbrug har sammen med AgroTech analyseret tal fra Kvægdatabasen og VetStat.

► Data er fra 2008

► Der indgår 3100 konventionelle og 380 økologiske besætninger

► Kun besætninger med mindst 10 årskøer

► Kun besætninger med mindst 5.000 kg EKM

► Kun besætninger med mindst 0,05 sygdomsregistreringer i perioden.

► Læs mere på www.landbrugsinfo.dk